

"تکتا" رقم جدید سیب زمینی، پر محصول و مناسب کشت بهاره

مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان اردبیل

۱۴۰۰

مقدمه

ایران از نظر میزان تولید سیب زمینی رتبه سیزدهم را در بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده است (فائو، ۲۰۱۸). مصرف سرانه سیب زمینی در سال ۱۳۵۰ در ایران حدود ۶ کیلوگرم و میزان تولید آن حدود ۳۰۰ هزار تن برآورد شده بود. همچنین سطح زیرکشت این محصول در سال ذکر شده قریب به ۲۱ هزار هکتار و عملکرد آن حدود ۵ تن در هکتار بوده است. براساس آمار فائو ارزش تولیدات سیب زمینی نیز در آن سال حدود ۴۳/۵ میلیون دلار تخمین زده شده بود. براساس آخرین آمار معاونت زراعت وزارت جهاد کشاورزی سطح زیرکشت سیب زمینی کشور در سال ۱۳۹۸، حدود ۱۴۳ هزار هکتار با تولید حدود ۵/۲ میلیون تن و میانگین تولید حدود ۳۷ تن در هکتار می باشد (وزارت جهاد کشاورزی، ۱۴۰۰). در حال حاضر سرانه عرضه سیب زمینی کشور برای هر نفر در سال ۵۶ کیلوگرم می باشد که در برنامه پیش بینی شده برای افق ۱۴۰۵ می بایست به ۶۳ کیلوگرم بدون افزایش سطح زیرکشت برسد (کاظمی و همکاران، ۱۳۹۵). یکی از راه های مهم برای اهداف برنامه ریزی شده، معرفی ارقام سیب زمینی با پتانسیل بالا و سازگار به شرایط کشور می باشد. بنابراین اصلاح سیب زمینی و معرفی ارقام جدید یک امر مهم و ضروری برای کشور می باشد. اصلاح ارقامی که دارای عملکرد بالا، کیفیت خوب برای مصارف مختلف و متحمل به استرس های زنده و غیرزنده می باشند چه از نظر اقتصادی و چه از نظر سلامت نقش به سزایی در زندگی مردم و جامعه ایفا خواهند نمود. برخلاف تعداد قابل توجهی از کشورها که علی رغم تولید

نسبتاً ناچیز دارای ارقام متعدد سیب زمینی می باشند، کشور ما دارای تعداد ارقام معرفی شده داخلی محدود (پنج رقم ساوالان، خاوران، جاوید، آتوسا و آنوشا) می باشد و تقریباً کلیه ارقام سیب زمینی موجود در کشور وارداتی و توسط شرکت های خصوصی اروپایی اصلاح شده اند. شرایط آب و هوایی مناطق سیب زمینی کاری کشور در بسیاری از موارد متفاوت با مناطق اصلاح ارقام وارداتی می باشد، این وضعیت سبب گردیده تا ارقام نتوانند پتانسیل خود را بروز دهند و به بعضی از بیماری های شایع در کشور حساسیت نشان دهند. لذا اصلاح ارقام در داخل کشور و معرفی رقم جدید داخلی می تواند در پیشگیری از مشکلات فوق مؤثر باشد. یکی دیگر از مشکلات موجود در کشور محدود بودن تعداد ارقام مناسب فرآوری با پتانسیل عملکرد بالا می باشد. بنابراین معرفی ارقام با خصوصیات کمی و کیفی مناسب علاوه بر تامین نیاز صنایع ارزش اقتصادی بالایی برای کشاورزان به همراه خواهد داشت. رقم تکتا با داشتن ویژگی ها و خصوصیات مهم، می تواند در یک دوره ده ساله، در سطح ۳ هزار هکتار از کشت بهاره سیب زمینی کشور، جایگزین رقم آگریا (شاهد) شود.

پتانسیل عملکرد

رقم تکتا در آزمایشات سازگاری، در مقایسه با ارقام شاهد دارای عملکرد غده قابل فروش (۳۲/۵۴ تن در هکتار) بالا بود. به طوری که در کشت بهاره این رقم نسبت به میانگین شاهد ها در کرج ۷ درصد، اردبیل ۲۰ درصد، مشهد ۵ درصد، همدان ۶ درصد، اصفهان ۷ درصد و

به طور میانگین در کلیه مکان‌ها ۸ درصد افزایش عملکرد غده داشت. این رقم، دارای رنگ گوشت زرد روشن، رنگ پوست کرمی مایل به صورتی، شکل غده بیضی مایل به گرد، رنگ سرخ شده شفاف (خوش رنگ)، دارای بافت نسبتاً نرم، خوش طعم، ماده خشک ۱۹/۸۳ درصد، عمق چشم سطحی، سیاه شدن رنگ گوشت غده کم، بدون زنگ داخلی غده، بدون حفره‌ای شدن غده و بدون شکاف‌های رشد، دوره خواب ۱۰۰ روز، دوره رشد ۱۰۷ روز و جز کلون متوسط رس بود. عملکرد غده قابل فروش این رقم در آزمایش تحقیقی ترویجی در شرایط زراعی منطقه اردبیل ۴۶ تن در هکتار، رقم آگریا (شاهد) ۳۱ تن در هکتار و رقم ساوالان (شاهد) ۳۳ تن در هکتار بود. اختلاف عملکرد غده این رقم نسبت به رقم آگریا (شاهد) ۱۵ تن در هکتار (افزایش ۳۲ درصدی) و رقم ساوالان (شاهد) ۱۳ تن در هکتار (افزایش ۲۸ درصدی) بود.

تحمل به بیماری‌ها و تنش کم آبی

رقم تکتا نسبت به ویروس PVA مقاوم و نسبت به بیماری‌های رایزوکتونیا و اسکب باکتریایی نیمه‌مقاوم تشخیص داده شد. براساس نتایج آزمایش تعیین تحمل ژنوتیپ‌ها به کم آبی، اختلاف عملکرد غده قابل فروش رقم تکتا نسبت به رقم آگریا (شاهد) در شرایط نرمال ۱۹/۴۰ تن در هکتار و در شرایط تنش کم آبی ۱۲/۸۹۴ تن در هکتار بود.

توصیه‌های زراعی

❖ **خاک:** مناسب‌ترین نوع خاک برای رقم رونا خاک‌های لومی می‌باشد. pH بین ۶/۵ تا ۷ مناسب‌ترین شرایط را برای جذب عناصر غذایی مورد نیاز سیب‌زمینی فراهم می‌کند.

❖ **تهیه زمین:** در مناطق کشت بهاره، زمین در پاییز سال قبل شخم مناسب زده و در بهار سال بعد ترجیحاً از سیکلوتیلر جهت تهیه بستر و نرم کردن هم‌زمان کلوخ‌ها استفاده شود. در صورت امکان از روتوشیپر به منظور جلوگیری از فرسایش و سهولت آبیاری استفاده گردد. در صورت مجهز بودن غده‌کارها به کودکار، توصیه می‌شود کودهای فسفاته و پتاسه جهت جلوگیری از تثبیت در خاک هم‌زمان با کشت به خاک اضافه گردد. کودهای نیتروژنه به صورت تقسیط (یک سوم هم‌زمان با کشت، یک سوم موقع وجین و یک سوم در زمان خاک‌دهی پای بوته‌ها) داده شود.

❖ **تاریخ کاشت:** مناسب‌ترین تاریخ کاشت این رقم، در کشت بهاره از اوایل اردیبهشت تا اواخر خرداد (با توجه به مناطق کشت)، توصیه می‌شود.

❖ **میزان بذر:** مصرف حدود ۳/۵ تن در هکتار غده پیش جوانه‌دار شده برای کشت با غده کار سیب‌زمینی توصیه می‌شود.

❖ **تراکم بوته:** برای تولید سیب‌زمینی بذری حدود ۶۰ هزار بوته در هکتار با فاصله دو بوته ۲۲ سانتی‌متر و فاصله دو پشته ۷۵ سانتی‌متر و برای تولید سیب‌زمینی خوراکی تعداد ۵۳ هزار بوته در هکتار با فاصله دو بوته ۲۵ سانتی‌متر و فاصله دو پشته ۷۵ سانتی‌متر توصیه می‌شود.

ISBN: 978-964-520-882-8

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۸۸۲-۸

نشر آموزش کشاورزی

عنوان: "تکتا" رقم جدید سیب زمینی، پرمحصول و مناسب کشت بهاره
نویسنده: داود حسن پناه
مدیر داخلی: ویدا همتی
تهیه شده در: معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه های ترویجی
ناشر: نشر آموزش کشاورزی
صفحه آرا: نرگس بهادر
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰
قیمت: رایگان
مسئولیت درستی مطالب با نویسنده است.

شماره ثبت در مرکز فن آوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی ۵۹۶۵۴ به تاریخ ۱۴۰۰/۰۳/۱۰ است.

نشانی: تهران، خیابان آزادی، بین نواب و رودکی، پلاک ۲۰۵، مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی

تلفن: ۶۶۴۳۰۴۶۵ | تلفکس: ۶۶۴۳۰۴۶۴ | کد پستی: ۱۴۵۷۸۹۶۶۸۱

- ❖ **عمق کاشت:** بسته به بافت خاک ۱۵-۷ سانتی متر
- ❖ **میزان کود:** برای بدست آوردن حداکثر عملکرد بالقوه این رقم مصرف کودها براساس آزمون خاک تعیین شود.
- ❖ **مبارزه با علف‌های هرز:** برای مبارزه با علف‌های هرز قبل از کاشت یا قبل از جوانه زدن سیب زمینی از سم پاراکوات به میزان ۳ لیتر در هکتار استفاده شود. پس از کاشت و در مرحله حدود ۱۵-۱۰ سانتی متر همراه با خاک‌دهی پای بوته وجین علف‌های هرز صورت گیرد.
- ❖ **مبارزه با آفات:** از آفات مهم سیب زمینی، سوسک کلرادو می‌باشد. برای مبارزه با آن از سم زولون ۲-۳ لیتر در هکتار یا اسپینوزاد ۷۵ میلی لیتر استفاده شود.
- ❖ **خاک‌دهی پای بوته‌ها:** زمانی که ارتفاع بوته‌ها بین ۲۰-۱۰ سانتی متر بوده با حجم مناسبی از خاک انجام گیرد. در خاک‌دهی ماشینی، تراکتور حتماً به چرخ‌های رینگ باریک مجهز شود
- ❖ **آبیاری:** آب مورد نیاز این رقم در آبیاری تیپ (قطره‌ای) بین ۶۵۰۰ تا ۷۵۰۰ متر مکعب با لحاظ شرایط آب و هوایی منطقه عملکرد غده قابل قبول و اقتصادی تولید می‌نماید. بنابراین از آبیاری سنگین در مراحل رشد خودداری شود.
- ❖ **سرزنی و برداشت سیب زمینی:** برداشت سیب زمینی زمانی است که گیاه به مرحله بلوغ فیزیولوژیکی که همزمان با زرد شدن برگ‌ها بوده، رسیده باشد. با این حال هر زمانی که عملکرد قابل قبولی تولید شده باشد می‌توان ۱۵ تا ۲۰ روز قبل از برداشت اقدام به سرزنی نموده و برداشت کرد.

❖ **انبارداری:** به منظور التیام غده‌های صدمه دیده ناشی از برداشت و حمل و نقل، لازم است به مدت دو هفته دمای انبار را به ۱۵-۲۰ درجه سانتی‌گراد با رطوبت نسبی ۸۵ درصد رسانده و بعد از ترمیم زخم‌ها با رطوبت نسبی انبار ۸۵-۹۰ درصد، درجه حرارت برای سیب‌زمینی بذری ۲-۴ درجه سانتی‌گراد و برای سیب‌زمینی‌های خوراکی ۴-۵ درجه سلسیوس نگهداری شود.